

MNOŽIČNA INVENTIVNA DEJAVNOST JE SLABA

Inovacija ni delovna dolžnost

Spoznanje, da je napredek mogoče le z razvojem domačega znanja in da nas uvožena tehnologija prej vodi v podrejen kot pa enakopraven položaj s svetom, ta resnica je botrovala vse večjemu spodbujanju množične inventivne dejavnosti, ki je našlo svojo potrditev v številnih referatih, političnih parolah in raziskovalnih nalogah ter analizah. Kaj pa v praksi? Po rezultatih analize množične inventivne dejavnosti v bežigrskem združenem delu, ki jo je pred kratkim izdelal občinski komite za družbene dejavnosti, na pobudo občinske skupščine in odbora za inovacije pri občinski raziskovalni skupnosti, pa je množična inventivna dejavnost v praksi še slabo razvita.

Analizo so na komiteju pripravili na podlagi ankete, ki so jo poslali 99 organizacijam združenega dela s področja gospodarstva in dela negospodarskega, ki deluje po gospodarskem načelu. Med organizacijami združenega dela ni bilo le trgovine, gostinstva in komunalnih dejavnosti. Odgovorilo je 70 anketirancev. Med vzroki za slabo razvito množično inventivno dejavnost so analitičniki izluščili tri bistvene: nedorečene pravno-normativne in sistemske rešitve, slabo razvito seznanjanje z inovacijami in neustrežno nagajevanje, ki bi pospeševalo razvoj izumov, tehničnih izboljšav in koristnih predlogov. Premalo je skupinskega dela. Predvsem izumitelji ljubosumno čuvajo svoje skrivnosti. V industriji, kjer je množična inventivna dejavnost še najbolj razvita, pa velikokrat sploh ni ugotovljen prihranek v proizvodnji in povečan dohodek, ki so ga izboljšave prinesle. Brez samoupravnega splošnega akta pa tudi inventivnega prispevka ni mogoče vrednotiti, saj tako določa celo Zakon o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja. Za prazen nič in zato, ker je to pač delovna dolžnost, kot inventivno dejavnost žal še mnogokje pojmujejo, pa nihče ni pripravljen delati. Zastonj se seveda tudi nihče ni pripravljen izpostavljati nevarnosti sodelavcev, ki so prepričani, da jim inovatorski dolar le odjeda maso denarja za osebne dohodke. Da je dobro in kakovostno delo res treba nagraditi pove tudi podatke, da v razvitih državah vsak drugi delavec predlaga na leto vsaj eno inovacijo in to ne zastonj! Ker omenjena analiza, ki jo bodo obravnavali tudi delegati bežigrske občinske skupščine, predlaga, naj si organizacije, kjer inventivna dejavnost še ni dovolj razvita, poiščejo pomoč kakšne druge organizacije, kjer množična inventivna dejavnost dobro teče, smo obiskali eno med njimi.

VSE JE ODVISNO OD DIREKTORJEV

Sestavni deli delovne organizacije Iskra Avtomatika imajo organizirano posebno službo za inventivno dejavnost, poleg nje pa spodbujajo tudi množično inventivno dejavnost – koristne predloge, organizacijske izboljšave, tehnične izboljšave in patente. Inventivna dejavnost je v obeh tozidih opredeljena s posebnimi pravilniki že od leta 1968.

Stanje se je močno popravilo v zadnjih petih letih in še posebej od leta 1981 naprej, ko so sprejeli poseben pravilnik o spodbujanju in vrednotenju ustvarjalnega dela v temeljnih organizacijah združenega dela. »Pravilnik določa, da nagajujemo inovatorje denarno in s posebnimi priznanji,« nam je povedal VASKO KORUNOVSKI, organizator inventivne dejavnosti. »Vsak predlagatelj koristnega predloga ali organizacijske izboljšave prejme enkratno nagrado, za tehnične izboljšave in patente pa ocenimo povečan dohodek ustvarjen z inovacijo, predlagatelj pa prejema denar zanje 5 ali 7 let. V Sloveniji obstaja šest načinov izračunavanja deleža, ki pripada inovatorju. Pri nas uporabljamo tabelo, ki jo je leta 1977 predlagal republiški sindikalni svet. Značilnost nagajevanja po tem načinu je, da prejme inovator tem manjši odstotek od povečanega dohodka z inovacijo, čim večji je denarni znesek tega povečanja. Če na primer z neko inovacijo prihranimo za staro milijardo dinarjev, bo dobil inovator le dva odstotka tega deleža, če bomo prihranili pol staro milijardo dinarjev, pa bo prejel kar 16 odstotkov tega prihranka. Takšen način nagajevanja pa še ni dovolj stimulativen, saj ne spodbuja k večjim tehničnim izboljšavam in patentom. Zato si prizadevamo, da bi v bližnji prihodnosti prešli na nov način nagajevanja. Mogoče bomo vzeli za vzorec pravilnik o inventivni dejavnosti TOZD in DSSS Elkom Elektrokovine iz Maribora, ki je bil objavljen v Gospodarskem vestniku številka 20 letos,« je dejal Vasko Korunovski. Letos so v obeh bežigrskih Iskrinih tozidih poiskovali prvič tudi s splošnim na-

tečajem za zamisli, kako privarčevati pri energiji in surovinah, ki je bil notranjega značaja. Iz obeh tozidov so dobili kar 57 predlogov. »Skrbimo tudi za informiranje med delavci in seveda za posebna priznanja inovatorjem. Letos bomo ob dnevu republike podelili priznanja sedmim inovatorjem in dvema delavcem, ki sta precej prispevala k spodbujanju izboljšav in predlogov.

Velikokrat se med delavci pojavlja tudi nevoščljivost. Kako je s tem v Iskri? »Pri nas delavci niso nevoščljivi inovatorjem za dobljene nagrade. Na delavskih svetih pove- mo kolikšen prihranek smo z njihovimi predlogi in izboljšavami ustvarili in vsi se trudijo, da bi se uvrstili med tiste, ki kaj novega predlagajo. Lani na primer je bil v tozidu Naprave za energetiko dohodek ustvarjen iz inovacij 6.397.236 dinarjev. Od tega zneska pa smo predlagateljem izplačali 152.037 dinarjev. Dohodek v tozidu Sestavni deli je bil zaradi inovacij večji za 2.176.698 dinarjev. Od tega smo predlagateljem izplačali 187.720 dinarjev. Mislim, da je razvoj inovacijske dejavnosti v veliki meri odvisen od posluha, ki ga imajo vodilni delavci za takšne prispevke,« je zaključil pogovor Vasko Korunovski. »Če vodilni podpirajo inventivno dejavnost, ni ovir, da se ta ne bi razvijala. Če pa so vodilni prepričani, da je inventivna dejavnost nekakšna službena dolžnost, kar pri nas na srečo ni primer, ljudi pač ni mogoče spodbuditi za večji prispevek k rezultatom dela, kot ga določa razvid del in nalog.«

(Prihodnjic berite o inovatorstvu v Termiki)

VIDA PETROVČIČ

POROČILO O LETOVANJH IN ZIMOVANJH

Kdo naj ne bo vzgojitelj?

Prvo soboto v tem mesecu so se sestali v Mladinskem domu na Vranskem vzgojitelji, ki so letos vodili in usmerjali življenje otrok v počitniških bazah. Na sestanku, vodil ga je predsednik komisije za letovanje pri občinski ZPM Alojz Strmole, so spregovorili o delu in prizadevanjih za kar najboljše počutje otrok. Odkrito so govorili tudi o raznih nevarnostih in odstopanjih. Izrečene besede so bile dopolnile k pisnim poročilom, ki jih morajo obvezno pripraviti vodje vsake izmene. Nekaj takih poročil je na sestanku prebrala predsednica Kluba vzgojiteljev pri ZPM Majda Šubelj.

Prijetno je bilo poslušati poročila o raznovrstnih, pestrih dejavnostih, ki so jih s čutom odgovornosti organizirali vestni in strokovno podkovani vzgojitelji. (Za primere: taki vzgojitelji so vodili drugo in četrto izmeno šolskih otrok na letovanju v Umagu. Za svoje vzorno delo so bili na sestanku izredno pohvaljeni). Hvalevredna so bila poročila o kolektivnem delu, medsebojnem razumevanju in skladnem sodelovanju z otroki in osebje posa-

mezne počitniške baze.

Ne za uho in ne za občutke pa niso bila prijetna poročila o raz-

nih odstopanjih, ki so grenila življenje marsikatero dobre vzgojiteljice. O odstopanjih je bilo na

Letos se je udeležilo organiziranih letovanj in zimovanj 1708 bežigrskih otrok, od teh 532 predšolskih in 265 šolarjev, ki so bili v šoli v naravi. Na zdravljenu v Kraljevi in na Debelem rtiču je bilo 90 otrok. Na osnovi lestvice, ki jo je za leto 1983 sprejela skupnost socialnega skrbstva, je prejelo regres 329 ali 23% otrok. (V teh številkah niso zajeti šolarji, ki so se udeležili šole v naravi). Ob dejstvu, da je lani prejelo regres 262 otrok je indeks 125. Ob tem lahko ugotovimo, da se je lestvica za regresiranje v globalu približala dejanskemu socialnemu položaju družine v naši občini. Vendar pa velja to le za letovanja, kajti zimovanj se še vedno udeležujejo le otroci, katerih prispevek staršev je stoddosten.

Stroški za letovanja in zimovanja so znašali 6 milijonov 800 tisoč dinarjev. Od teh so prispevali starši okrog 5 milijonov, ostale stroške so kriale skupnosti otroškega varstva, socialnega skrbstva (za regres), zdravstva in telesne kulture.

Po programu, ki ga je sprejela komisija za letovanja pri ZPM naj bi v prihodnjem letu zimovalo 580 otrok, letovalo pa 1100 otrok, na preventivno zdravljenje pa naj bi odšlo 100 otrok.

Zaradi previsokih cen bo odpadlo zimovanje v Kranjski gori, ki jo bo nadomestil Črni vrh nad Idrijo.

Prednost pri izboru bodo imeli otroci zdravstveno in socialno šibkih družin. Glede na to si bo komisija prizadevala, da bo sprejeta taka lestvica za regresiranje k cenam oskrbe, ki bo zagotavljala, da bodo ti otroci res deležni zimovanj in letovanj.

Da bi bila tudi vsebina dela z otroki kar najboljša je komisija skupaj s Klubom vzgojiteljev pri ZPM načrtovala vrsto seminarjev in sestankov. Usposobljenih bo 120 vzgojiteljev, 14 športnih in 10 zdravstvenih delavcev ter 16 pedagoških vodij.

E. K.

NAŠA ANKETA

Prvi stanovalci Rapove jame

Moje sanje – lepo stanovanje! V novi bežigrski soseski BS 2/2 Rapova jama ob Vojkovi ulici se te dni vseljujejo prvi stanovalci. Vprašali smo jih kako se počutijo v novem okolju in kako so prišli do lastnega stanovanja.

● **BOJAN TERTNIK**, obrtnik – avtoprevoznik:

»Prej sva z ženo Ireno stanovala vsak v svojem majhnem stanovanju. Prodala sva ju, najela bančni kredit, primaknila tudi namensko privarčevani denar ter kupila 3,5-sobno lastno stanovanje v Rapovi jami. Stalo naju je 3.240.000 dinarjev. Toda ni nama žal, ker je stanovanje zelo lepo in funkcionalno. Žena bo kmalu rodila in naša družina se bo povečala še za enega člana.«

● **MARIJA VAROGA**, uslužbenka v EMONA Commerce:

»Kot da je bomba tresčila v stanovanje. Imamo vse razmetano, ker se še selimo. Moja Matjaž, hčerki Neža in Tina in jaz smo stanovali v enosobnem stanovanju. Prodala sva ga za 1,3 milijona dinarjev. Matjaž je še dobil kredit v delovni organizaciji SCT Strojni inženiring v višini 800 tisoč dinarjev, kar je zadostovalo za nakup tega 3-sobnega stanovanja. Kljub temu, da še ni vse na svojem me-

stu, smo veseli in zelo zadovoljni.«

● **MARKO PEČAR**, obrtnik – vulkanizer:

»SGP Grosuplje, ki je gradilo stanovanje v Rapovi jami, je zelo solidno opravilo svojo nalogo. 3,5-sobno stanovanje, ki smo ga kupili za 3.080.000 dinarjev, je prostrano, lepo in toplo. Prejšnje 2-sobno lastno stanovanje smo prodali za 2.300.000 dinarjev, žena Majda pa je dobila v podjetju stanovanjsko posojilo 850.000 dinarjev. Hčerka Maja hodi v 2. razred osnovne šole »Boris Ziherl«, še enega otroka pa pričakujeva čez štiri mesece.«

● **TEREZA JURIČEV**, gospodinja:

»Z možem Avgustom, gostilničarjem, sva po vrnitvi z začasnega dela v ZR Nemčiji kupila enosobno stanovanje v Medvodah. Imava troje otrok in seveda je to stanovanje bilo premajhno za našo številno družino.

Prodala sva ga za en milijon dinarjev, najela bančno posojilo, nekaj denarja pa sva tudi privarčevala. Tako smo prišli do tega lepega, 3-sobnega stanovanja, ki nas je stalo 2.620.000 dinarjev. Posebej je funkcionalna dnevna soba.«

● **MILAN BIDOVEC**, dipl. inž. geolog, GZ Ljubljana:

»Senja, jaz in dvojce otrok smo stanovali v lastnem štirisobnem stanovanju na Fužinah. Zaradi oddaljenosti od službe smo prodali to stanovanje, nekaj denarja še privarčevali in kupili to novo, 3,5-sobno atrijsko stanovanje (3.640.000 dinarjev), ki je lepo, izvedba pa zelo solidna. Senja je arhitekt in njej sem prepustil notranje opremljanje stanovanja, jaz sem zgolj delovna sila. Vložila sva tudi prošnjo za varstvo otrok v bližnjih vrtcih in čakamo na prvo mesto.«

IVAN ŠUČUR-IKI

privoščiti kakšno čašico alkohola na plaži. Ob takih odstopanjih se moramo strinjati z eno od pravih vzgojiteljic, ki je v svojem poročilu napisala, da sta bili v tretji izmeni dve taki tovarišici, ki bi bili sami potrebni vzgojitelja.

Prva šolska izmena v Umagu je imela letos goste. Na letovanje je prišlo iz Frankfurta 31 zdmskih otrok v spremstvu dveh tovarišic. Z bežigrskimi otroki so se dobro razumeli, sklepali so prijateljstva, si izmenjali naslove. Gostje so sodelovali v vseh dejavnostih, bili so zadovoljni in še bodo prišli k nam. Prišlo je sicer do nekih nesoglasij zaradi navad in razvad zdmskih otrok. Kot je dejal tovariš Strmole, bi se bilo nesoglasjem moč izogniti, če bi se pred odhodom na letovanje dogovorili o pravilih igre. In to bo treba v prihodnje upoštevati.

Kljub pomanjkljivosti lahko rečemo, da so bila letošnja zimovanja in letovanja uspešna. Doseženi so bili vidni premiki. Vse kar je bilo dobro in tudi tisto manj dobro je dalo podlago za pogovor in sklepanje o ukrepih za še boljše kakovost dela z otroki na letovanjih in prihodnjem letu. Med ukrepi so vsekakor na prvem mestu dobra izbira in poglajeno usposabljanje kadrov.

EDA KOMAVLI

GOSTINSKO PODJETJE ČRNUČE

Titova cesta 284

Vabimo vas, da obiščete naša gostišča:

Bife Šibenik, Titova 45
Bife Rašica, Titova 166
Gostilna Bežigrski hram, Hranišiška 1
Gostilna Stadion, Titova 84
Gostilna Žagar, Gameljška 1
Gostilna Rogovilec, Titova 284, z restavracijo, kegaljiščem in modernim bifejem

Kegljanje vsak dan od 7. do 22. ure – Velik parkirni prostor Vljudo vabljeno!

Čestitamo vsem občanom in cenjenim gostom za dan republike

OBRTNA DELOVNA ORGANIZACIJA

MONTAŽA

p. o.

61000 LJUBLJANA, Samova 12
ŽIRO RAČUN 50102-601-20278 — TEL.: 313 169

SANITARNE NAPRAVE, STAVBNO KLEPARSTVO, IZOLACIJE, CENTRALNA KURJAVA, PREZRAČEVALNE NAPRAVE

Čestita delovnim organizacijam in občanom za dan republike